

Kitap Eleřtirisi

Sedef ZEYREKLİ YAŞ, Siyasete Katılım ve Toplumsal Hareketler 1960 Öğrenci Olayları ile Gezi Parkı Olaylarının Karşılaştırması, Astana Yayınları, Ankara, 2020, ISBN: 978-605-5010-68-3.

Taner KARAKUZU¹
İlker LİMON²

Karşılaştırmalı bilimsel çalışmalar, toplumsal yahut siyasal olguların farklılıklarını ya da benzerliklerini çözümleyen bir araştırma türüdür. Ancak karşılaştırmalı çalışmalar, yoğun bir mesainin ve kuvvetli bir yazın bilgisinin yanı sıra donanımlı araştırmacı(lar) gerektirmektedir. Türkiye’deki mevcut yazınında özellikle sosyal ve beşeri bilimlerde, yukarıdaki yöntemin uygulandığı çalışmalar oldukça azdır. Bu açıdan Sedef Zeyrekli Yaş’ın “Siyasete Katılım ve Toplumsal Hareketler 1960 Öğrenci Olayları ile Gezi Parkı Olaylarının Karşılaştırması” başlığı ile kaleme almış olduğu kitabı karşılaştırmalı bilimsel çalışmalara örnek oluşturabilecek önemli bir eser olarak raflardaki yerini almıştır. Eleřtirisi yapılan yapıt Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Uluslararası İlişkiler Anabilim Dalı’nda 2017 yılında Fahri Türk’ün danışmalığında başarı ile savunulmuş olan doktora tezinin neşredilmiş hâlidir.

Yukarıda zikredilen kitap altı ana bölümden oluşmaktadır. Yazar, eserinde “*Demokrasilerde toplumsal hareketler halkın katılımı açısından ne kadar önemlidir? Demokrasilerde toplumsal hareketler gerekli midir? İyi bir demokraside siyasal katılım hangi boyutta gerçekleşmelidir? 28 Nisan 1960 öğrenci olayları ile Gezi Parkı olayları arasında benzerlikler ve farklılıklar nelerdir? Çalışmada ele alınan toplumsal hareketler, amacına ulaşabilmişler midir? Gerek toplumsal hareketleri gerçekleştirenler gerekse mevcut iktidarlar olaylar sırasında ne kadar demokratik bir tutum sergilemişlerdir? Mevcut toplumsal hareketleri, toplumun seçkin kesimi nasıl değerlendirmiştir?*” sorularına cevap aramaktadır (s.15). Zeyrekli Yaş, çalışmanın hipotezini “*Halkın seçim dönemleri dışında hoşnut olmadığı hükümet politikalarına, toplumsal hareketler ile tepki göstermesi demokrasinin işleyişi açısından gereklidir.*” biçiminde formüle etmektedir (s.15). Kitabın giriş bölümü bilimsel bir çalışmada bulunması gereken tüm özellikleri taşımaktadır. Yazar öncelikle araştırmanın analitik yapısını okuyucuya anlatmaktadır. Ardından yöntem başlığında kullanacağı nitel ve nicel metodları açıklamaktadır. Ayrıca çalışmada seçkinler ile gerçekleştirecek mülakatlarda izlenecek yol haritası da ortaya konmaktadır. Yazın başlığı altında eleştirel açıdan oldukça kapsamlı bir alan yazın irdelemesi yapılmaktadır.

Eserin ikinci bölümü “Kavramsal ve Kuramsal Çerçeve” serlevhasıyla kaleme alınmaktadır. Yazar, bu kısımda öncelikle demokrasi mefhumunu tarihsel arka planıyla birlikte incelemektedir. Sonrasında ise yurttaşlık, siyasal katılım/temsil ve demokrasilerde çoğunluk ilkesi kavramlarını masaya yatırmaktadır. Yapıt, müzakereci demokrasi kuramı bağlamında çözümlenmektedir. Eserin müellifi, toplumsal hareketleri yukarıda anılan kuram çerçevesinde kapsamlı bir analize tabi tutmaktadır.

Çalışmanın üçüncü bölümü “Nisan 1960 Öğrenci Olayları” başlığı ile oluşturulmaktadır. 1960 senesi Nisan ayında İstanbul ve Ankara’da ortaya çıkan öğrenci olayları bu kısımda detaylı olarak izah edilmektedir. Sert müdahalelerin gerçekleştiği

¹ Öğr. Gör. Trakya Üniversitesi Uzunköprü Meslek Yüksekokulu, E-mektup: tanerkarakuzu@trakya.edu.tr

² Öğr. Gör. Trakya Üniversitesi Uzunköprü Meslek Yüksekokulu, E-mektup: ilkerlimon@trakya.edu.tr

olayların meydana gelmesinin müsebbibi olarak gösterilen siyaset üzerine nesnel bir değerlendirme yapılmaktadır. Son kısımda ise iktidarı tek başına elinde bulunduran Demokrat Parti'nin (DP), muhalefetin ve üniversitelerin olaylara yaklaşımı üzerinde durulmaktadır. Yazar, son olarak ulusal basında eylemlerin ele alınış biçimlerini çözümlemektedir. Ayrıca ayrıntılı bir kaynak araştırmasının yanı sıra karanlıkta kalan hususların gün yüzüne çıkartılması amacıyla olayların meydana geldiği süreçte faal olan seçkinler ile gerçekleştirilen mülakatlar çalışmaya ayrı bir değer katmaktadır.

İstanbul'da 2013 yılı Mayıs ayında patlak veren ve yazında "Gezi Parkı Olayları" olarak zikredilen eylemler eserin dördüncü bölümünde analiz edilmektedir. Burada ehemmiyetle altının çizilmesi gereken nokta; eserin müellifi, bilimsel kaideleri koruyarak oldukça çetrefilli bir konu olan Gezi Parkı Olayları'nı nesnel bir biçimde okuyucuya aktarmaktadır. Yazar, çalışmanın bu kısmında bahsi geçen eylemlerin amaçlarını ve nedenlerini belirttikten sonra mevzuyu iktidar, muhalefet ve sivil toplum kuruluşları çerçevesinde enine boyuna tartışmaktadır. Eserin müellifi son merhalede ulusal basının Gezi Parkı Olayları'na bakışını değerlendirmektedir. Bu bağlamda Yaş, farklı ideolojik görüşlere sahip gazetelerin, eylemler boyunca attıkları manşetlerin perde arkalarında yatan gerçekleri sorgulamaktadır.

Kitabın beşinci bölümü "Nisan 1960 Öğrenci Olayları ile Gezi Parkı Olaylarının Karşılaştırılması" serlevhası altında vücut bulmaktadır. Yaş, araştırmaya konu olan iki olayın mukayese edildiği bu kısımda; mevcut eylemlerin nedenlerini, katılımcıların özelliklerini, iktidarın ve muhalefetin yaklaşımını dört başlıkta ele almaktadır. Eserin üçüncü ve dördüncü bölümlerinde nesnel olarak analiz edilen toplumsal hareketler, bu kısımda ayrıntılı bir biçimde mukayese edilmektedir. Son olarak 1960 Öğrenci Olayları döneminde Başbakan olan Adnan Menderes'in söz konusu eylemlere yaklaşımı ile mevkidaşı Recep Tayyip Erdoğan'ın 2013 yılında Gezi Parkı Olaylarına karşı tutumu içerik analizi yöntemi kullanılarak çözümlenmektedir. "Sonuç: Genel Değerlendirme" başlığını taşıyan bölümde yazar, giriş bölümünde ortaya koyduğu soruları bu kısımda cevaplamaktadır. Böylece hipotezin doğrulandığına dair kapsamlı bir değerlendirme yazısı ile kitap neticelendirilmektedir.

Sonuç olarak genel bir değerlendirme yapılacak olursa, Giriş kısmında tetkikin amacı, temel sorusu, konu ile ilişkili alt suları ve hipotezi formüle edilmektedir. Yaş, bu sorulara bilimsel açıdan yanıt verebilmek için müzakereci demokrasi kuramından faydalanmaktadır. Yazar, aynı zamanda kavramsal çerçeve ile araştırmasını âdeta bir motif örer gibi titizlikle nakşetmektedir. Kitabın müellifi, eseri oluştururken evrensel bilimsel kurallara sadık kalmakta ve olayları yalın bir anlatımla okuyucuya aktarmaktadır. Bu raddede anlaşılır bir anlatımın mevcudiyeti, eserin yoğun bir emek harcanarak tashih işleminden geçirildiğini göstermektedir. Yaş, yapıtında dört yüz elliye yakın kaynak kullanmaktadır. Ayrıca kitap, teknik açıdan 303 sayfa, 13,5 x 21cm boyutlarında ve ikinci hamur kâğıda basılmıştır. Sonuç olarak bu kitap hiç kuşkusuz alandaki mevcut bir açığı doldurmaya matuf önemli bir eserdir.